

Προσεγγίζοντας τη μουσική στο νηπιαγωγείο μέσα από το moodle

Φώτη Παρασκευή

Εκπαιδευτικός ΠΕ60 & ΠΕ02

Msc στη Διαπολιτισμική εκπαίδευση

Διδάκτωρ ΦΠΨ Αθήνας

Εισαγωγή

Αν και από τη δεκαετία του 1960 ο Papert είχε τολμήσει να μιλήσει για τη χρήση της γλώσσας του προγραμματισμού Logo ως εργαλείου μάθησης, η είσοδος των ΤΠΕ στα προγράμματα σπουδών σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης στην Ελλάδα σχεδιάστηκε από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο το 1997, ενώ το 2003 παρουσιάστηκε στους εκπαιδευτικούς το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Σπουδών Πληροφορικής. Οι επαναστατικές αλλαγές στην τεχνολογία έχουν δημιουργήσει μια νέα γλώσσα στην επικοινωνία και νέους δρόμους για την πρόσβαση στην πληροφορία και τη γνώση. Προτεραιότητα του σύγχρονου σχολείου αποτελεί η κατάλληλη προετοιμασία των μαθητών ως αριανών πολιτών στην «Κοινωνία της Πληροφορίας».

Άλλωστε, ζούμε σε μια εποχή όπου η απόκτηση της «πληροφορικής κουλτούρας» μάς επιτρέπει να συμβαδίσουμε με τις απαιτήσεις της σημερινής κοινωνίας και εντείνει την ανάγκη για ενσωμάτωση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία (ΕΑΙΤΥ, 2008, σ. 17). Επομένως, κρίνεται ως αναγκαία η αξιοποίηση των δυνατοτήτων των νέων τεχνολογιών στη μαθησιακή διαδικασία και η εμπλοκή των μαθητών στη χρήση νέων ψηφιακών εργαλείων που εξυπηρετούν μαθησιακούς σκοπούς (Μικρόπουλος, 2000, Κόμης, 2004).

Ο υπολογιστής ως μέσο το οποίο εντάσσεται στο πρόγραμμα του νηπιαγωγείου έχει να προσφέρει πολλά.

«Το εργαλείο που έχει τη δυνατότητα να διευρύνει τις εκπαιδευτικές ευκαιρίες, προσδίδοντας νέα διάσταση στις αναπτυσσόμενες δραστηριότητες και ενισχύοντας τη δυναμική του διερευνητικού –δημιουργικού τους παιχνιδιού» (Οδηγός Νηπιαγωγού, 2006).

Το Πρόγραμμα Σπουδών για τις ΤΠΕ στην προσχολική και την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, για τον σκοπό χρήσης των ΤΠΕ στο νηπιαγωγείο, αναφέρει: «(τα παιδιά) χρησιμοποιούν λογισμικό και υπηρεσίες του διαδικτύου, εντάσσοντας οργανικά τις ΤΠΕ στις καθημερινές δραστηριότητες του νηπιαγωγείου ως εποπτικά μέσα διδασκαλίας, ως εργαλεία διερεύνησης, πειραματισμού και επίλυσης προβλημάτων και ως εργαλεία διαχείρισης πληροφοριών, ψηφιακού γραμματισμού και έκφρασης με πολλαπλούς τρόπους, δημιουργίας, επικοινωνίας και συνεργασίας» (ΥΠΕΠΘ-ΠΙ, 2011).

Προστιθέμενη αξία του ηλεκτρονικού υπολογιστή

Σύμφωνα με το ΔΕΠΠΣΠ (Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Σπουδών Πληροφορικής)

«σκοπός της εισαγωγής της Πληροφορικής στο Νηπιαγωγείο και στο Δημοτικό Σχολείο είναι να εξοικειωθούν οι μαθητές και οι μαθήτριες με τις βασικές λειτουργίες του υπολογιστή και να έλθουν σε μια πρώτη επαφή με διάφορες χρήσεις του ως εποπτικού μέσου διδασκαλίας, ως γνωστικού διερευνητικού εργαλείου και ως εργαλείου επικοινωνίας και αναζήτησης πληροφοριών στο πλαίσιο των καθημερινών σχολικών τους δραστηριοτήτων με τη χρήση κατάλληλου λογισμικού και ιδιαίτερα ανοικτού λογισμικού διερευνητικής μάθησης».

Οι στόχοι που επιλέγονται στο αναλυτικό πρόγραμμα του νηπιαγωγείου για τις ΤΠΕ είναι οι παρακάτω:

- Να εξοικειωθούν τα παιδιά με απλές βασικές λειτουργίες του υπολογιστή.
- Να γνωρίσουν τον υπολογιστή και τις κυριότερες μονάδες του.
- Να εξοικειωθούν με τη χρήση του.
- Να γνωρίσουν τη σωστή χρήση του για την προστασία τους από ατυχήματα.
- Να έλθουν σε μια πρώτη επαφή με διάφορες χρήσεις του υπολογιστή στο νηπιαγωγείο.
- Να παίξουν και να εξοικειωθούν με τη χρήση του αξιοποιώντας σχετικά λογισμικά.
- Να εκφραστούν δημιουργικά μέσα από παιχνίδι, ζωγραφική, μουσική ακρόαση, παρακολούθηση βίντεο.
- Να τον αξιοποιήσουν ως γνωστικό εργαλείο.
- Να μπορούν να τον χρησιμοποιούν σε διάφορες εφαρμογές όπου εμπλέκονται άλλα γνωστικά αντικείμενα.
- Να μπορούν να τον χρησιμοποιούν ως υποστηρικτικό εργαλείο για τις δραστηριότητες που αναπτύσσονται στην τάξη.
- Να μπορούν να παρακολουθούν και να ανακαλύπτουν γνώσεις και πληροφορίες, με ή χωρίς τη βοήθεια της νηπιαγωγού.
- Να τον αξιοποιήσουν ως εργαλείο επικοινωνίας.
- Να αναπτύξουν δεξιότητες συνεργασίας και επικοινωνίας.
- Να δημοσιεύουν εργασίες τους μέσα από το διαδίκτυο, με τη βοήθεια της νηπιαγωγού.
- Να συνεργάζονται με παιδιά άλλων νηπιαγωγείων.
- Να επισκέπτονται πόλεις, μουσεία ή βιβλιοθήκες στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.
- Να τον αντιμετωπίσουν κριτικά.
- Να γνωρίζουν τη σωστή χρήση του υπολογιστή για τη δική τους ασφάλεια και προφύλαξη.
- Να ευαισθητοποιούνται και να κρίνουν τις επιπτώσεις των νέων τεχνολογιών στην καθημερινότητα των ανθρώπων.

(ΔΕΠΠΣ, 2001, σ. 590)

Η τελευταία προσέγγιση των ΤΠΕ στοχεύει στην καλλιέργεια των δεξιοτήτων, όπως η επικοινωνία μέσω του προφορικού και του γραπτού λόγου, η οργάνωση καταγραφή και αξιοποίηση των πληροφοριών, στοχεύει στην κατανόηση εννοιών, όπως ο σεβασμός και η κατανόηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η δημοκρατική συμπεριφορά και τέλος, στοχεύει και στην καλλιέργεια των αξιών, όπως η συνεργατικότητα, η ομαδικότητα, η αλληλοβοήθεια (Ζαράνης & Οικονομίδης, 2009).

Αν και υπήρξε μεγάλος προβληματισμός ως προς την είσοδο των Τ.Π.Ε στον χώρο του Νηπιαγωγείου, εντούτοις μπορούμε να πούμε ότι θεωρείται μεγάλη καινοτομία (Ντολιοπούλου, 1998) και η χρήση των Τεχνολογιών βοηθά σημαντικά τα παιδιά να αναπτύξουν γνωστικές και νοητικές δεξιότητες, ενώ ενισχύουν την κοινωνικοποίηση και τη συνεργατικότητα μέσα στην τάξη βοηθώντας τα παιδιά να αναπτύξουν την αυτοπεποίθηση και αυτοεκτίμησή τους (Ράπτης Α. & Ράπτη Α., 2004).

Έχουν πραγματοποιηθεί αρκετές έρευνες που αποκαλύπτουν ότι οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές διευρύνουν ουσιαστικά τις ευκαιρίες των παιδιών για μάθηση και υποστηρίζουν τη συνολική γνωστική και κοινωνική τους ανάπτυξη (Clements, 1994). Ο Malaguzzi ενδεικτικά αναφέρει ότι ο ηλεκτρονικός υπολογιστής μπορεί να προσφέρει στα παιδιά τη δυνατότητα να καλλιεργήσουν την ικανότητα του αναστοχασμού, της αιτιολόγησης, του κοινού σχεδιασμού και της συνεργασίας με τους συμμαθητές πάνω σε κοινά project, προσφέρει τη δυνατότητα να ανταποκριθούν αυτόνομα σε ποικιλία συμβολικών νοημάτων, και επιπλέον δίνει τη δυνατότητα να αναπτυχθεί η ενεργή συμμετοχή τόσο σε ομαδικές δραστηριότητες, όσο και στα αποτελέσματα που απορρέουν από αυτές (Malaguzzi, 1993).

Η καταλληλότητα των ηλεκτρονικών υπολογιστών, σύμφωνα με τα πορίσματα σχετικών ερευνών, καταλήγει ότι συνδέεται αποκλειστικά και μόνο με τον τρόπο αξιοποίησής τους στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας (Dodge & Colker, 1998). Στον Οδηγό της Νηπιαγωγού υπάρχει μια ενότητα (Παιδί και Πληροφορική) και ένα κεφάλαιο αντίστοιχα, στα οποία γίνεται εκτενής αναφορά στη χρήση του υπολογιστή ως γνωστικού εργαλείου.

Κατά τον Reeves et al., (1997), ως «γνωστικά εργαλεία» (cognitive tools) αναφέρονται οι τεχνολογίες που υποστηρίζουν γνωστικές διεργασίες, όπως η μάθηση. Ο Jonassen (2000) ορίζει ως «γνωστικά εργαλεία» (mindtools) εφαρμογές λογισμικού που δημιουργούνται ή τροποποιούνται και χρησιμοποιούνται από τον μαθητή για να αναπαραστήσει τις γνώσεις του, και τον εμπλέκουν απαραίτητα σε διεργασίες κριτικής σκέψης σχετικά με ένα υπό μελέτη θέμα (Μικρόπουλος, 2006).

Η αποτελεσματική χρήση των ΤΠΕ, που, όπως προαναφέρθηκε, είναι τεχνολογικά μέσα τα οποία είναι αναπτυξιακά κατάλληλα για τα παιδιά, εξαρτάται από συγκεκριμένους παράγοντες όπως:

- η επιλογή κατάλληλων εργαλείων και χώρου ενασχόλησης των παιδιών (γωνιά του υπολογιστή και εξοπλισμό),
- η αξιοποίηση κατάλληλων θεωριών μάθησης στην ανάπτυξη διδακτικού υλικού και μεθοδολογίας όπως η ενεργή συμμετοχή και η επίλυση προβλημάτων, η συνεργασία και η επικοινωνία μεταξύ των μαθητών, η συνεργατική διερευνητική μάθηση, σύνδεση με τον πραγματικό κόσμο, • η συμπληρωματική, δημιουργική χρήση στις δραστηριότητες, δηλαδή ο ηλεκτρονικός υπολογιστής, δεν είναι αυτοσκοπός,
- η σχεδίαση κατάλληλων δραστηριοτήτων και παιδαγωγικών σεναρίων με βάση το αναλυτικό πρόγραμμα, δραστηριότητες και λογισμικά τα οποία για να πραγματοποιηθούν θα πρέπει να έχει προηγηθεί η οργάνωση της τάξης και της χρήσης του υπολογιστή από τα παιδιά,
- η κριτική προσέγγιση και ο αναστοχασμός στην επιλογή των αναπτυξιακά κατάλληλων λογισμικών, τα οποία μπορεί να είναι συστήματα καθοδήγησης και

διδασκαλίας, καθοδηγούμενης ανακάλυψης και διερεύνησης, έκφρασης, αναζήτησης πληροφορίας, επικοινωνίας και συνεργασίας (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2011).

Στο επίκεντρο της μαθησιακής διαδικασίας βρίσκεται, πλέον, ο μαθητής με τον εκπαιδευτικό να αναλαμβάνει τον ρόλο του καθοδηγητή, ενώ ενισχύεται τόσο η αυτόνομη μάθηση όσο και οι συνεργατικές μορφές της. Η ανακαλυπτική μάθηση του Bruner σε συνδυασμό με τη συνεργατική μάθηση και το μοντέλο του H.Thelen, όπως αναπτύσσεται από τον Βερτσέτι (2000), όπου οι μαθητές του νηπιαγωγείου χωρίζονται, στην παρούσα ενασχόλησή τους με τις Τ.Π.Ε, σε ομάδες, αποτέλεσαν τις βάσεις για το συγκεκριμένο μάθημα μουσικής μέσα από το moodle το ελεύθερο λογισμικό (ΕΛ/ΛΑΚ).

Τι είναι όμως το moodle;

Ας δούμε την Χάρτα του moodle και να δούμε κάποιες πληροφορίες.

<https://docs.google.com/document/d/1vhnc1-FRYW8byfpWkCpb3PeZI ITQ6Yug5Sr5YkaWls/edit>

Συγκεκριμένα η πλατφόρμα του moodle, μετά από την εκμάθηση των βασικών εργαλείων, μας έδωσε την ευκαιρία να δημιουργήσουμε ένα εκπαιδευτικό μάθημα μουσικής το οποίο μέσα από εκπαιδευτικά παιχνίδια, ερωτήσεις αξιολόγησης και κουίζ δίνει την ευκαιρία στα παιδιά του νηπιαγωγείου αλλά και των μικρών τάξεων του δημοτικού να γνωρίσουν τα βασικά όργανα μιας συμφωνικής ορχήστρας μέσα όμως από αινίγματα.

Ας κάνουμε μια περιήγηση στο εκπαιδευτικό μάθημα της μουσικής στην πλατφόρμα moodle και να δούμε τις δυνατότητες που μας δίνονται.

<http://e-learning.ilei.sch.gr/moodle/course/view.php?id=7156>

Συμπερασματικά αναφέρουμε ότι μέσα από το συγκεκριμένο μάθημα μουσικής το οποίο παρουσιάστηκε σε διάστημα 6 μηνών περίπου, τα παιδιά είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν τη συμφωνική ορχήστρα και να εμπλουτίσουν τα μουσικά τους ακούσματα ενώ παράλληλα με την προστιθέμενη αξία των ΤΠΕ και συγκεκριμένα των ανοιχτών λογισμικών του moodle ήρθαν σε επαφή με τον ηλεκτρονικό υπολογιστή όχι μόνο μέσα στα πλαίσια του σχολείου και της καθημερινής εκπαιδευτικής πράξης αλλά και ασύγχρονα, δηλαδή στον οικιακό ηλεκτρονικό υπολογιστή με τη συμβολή του οικογενειακού τους περιβάλλοντος.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Clements, D.H. (1994). "The uniqueness of the computer as a learning tool: Insights from research and practice" In J.L. Wright & D.D. Shade (eds), *Young Children: Active learners in a technological age*, p. 31-50, Washington DC, NAEYC.

ΔΕΠΠΣ (2002). *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο και Προγράμματα Σχεδιασμού και Ανάπτυξης Δραστηριοτήτων*, Αθήνα, ΥΠΕΠΘ –ΠΙ.

Dodge, D.T. & Colker I.J., (1998). *The Creative Curriculum fir early childhood*, Teaching Strategies Inc. Washington D.C.

Ζαράνης, Ν. & Οικονομίδης Β. (2009). *Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών στην προσχολική εκπαίδευση*. Αθήνα, εκδ. Γρηγόρη.

Jensen, G. (1982). C.G.Jung and Tony Wolf, San Francisco, CA: The Analytical Club

Malaguzzi, L. (1993). *The hundred languages of children: narrative of the Possible Projects by children of the municipal infant – toddler centers and preschools of Reggio Emilia*, Jan 1993.

Ντολιοπούλου Ε. (1998). Ο ηλεκτρονικός Υπολογιστής στην προσχολική τάξη Παιδαγωγική Επιθεώρηση 27,97-115.

Οδηγός Ολοήμερου Νηπιαγωγείου,(2008). ΥΠΕΠΘ, Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής Προγραμμάτων ΚΠΣ.

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης, *Βασικό Επιμορφωτικό Υλικό*, τομ. 2, Νηπιαγωγεί, Μάιος, 2011.

Ράπτης Α. & Ράπτη Α. (2004). *Μάθηση και Διδασκαλία στην εποχή της πληροφορίας: Ολική προσέγγιση Τόμοι Α & Β* Αθήνα Εκδόσεις: Ράπτη